

Angyal pillangószárnyakkal

Világszerte nagy szenzációt keltett 1936-ban Csík Ferenc berlini olimpiai győzelme a 100 méteres gyorsúszásban. A magyar olimpiai bajnok sportszerűségére jellemző, hogy váratlan győzelme után hajlandó volt Budapesten visszavágóra kiállni a félelmetes hírű japán sprinterekkel.

A japán olimpiai úszócsapat budapesti szereplését óriási hírverés előzte meg. Óles plakátok hirdették a ritka sporteseményt, és napokkal korábban már nem lehetett belépőjegyhez jutni.

1936. augusztus 24-én délután egy gombostűt sem lehetett volna leejteni a Császár uszoda zsúfolt nézőterén. Az óriási érdeklődéssel várt versenyen Csík Ferenc ismét legyőzte Yusa-t, legnagyobb ellenfelét, és ezzel bebizonyította, hogy vitathatatlanul ő a világ leggyorsabb úszója. A közönség szünni nem akaró ünneplésben részesítette a népszerű magyar olimpiai bajnokot.

Ugyanezen a versenyen rajt-hoz állt az apró termetű japán Hamuro, a 200 méteres mellúszás berlini olimpiai bajnoka is. Neki nem volt ellenfele, és azért, hogy mégse ússzon egyedül, néhány magyar fiút is felállítottak mellé a rajtköre. Nem sok izgalmat ígért a 100 méteres mellúszás, de Hamuro úzását fokozott érdeklődés kísérte, mert mindenképpen nagy élményt ígért.

Az izgalomtól mentesnek indult verseny mégis lázba hozta a közönséget, mert az egyik magyar fiú, a tizenhat éves szegedi Engel György külön versenyt úszott Hamuróval. Érdekesség volt, hogy Engel az akkor még különlegességnek számító pillangóúszással úszott. A rajt után azonnal a mezőny élére állt, és a fordulónál már testhossznyi előnyt szerzett. Mosolyra készítő a korabeli szakíró tudósítása: „Engel nem bírta az áldéklő pillangóúszás ir-

Csik Ferenc, a 100 méteres gyorsúszás olimpiai bajnoka Berlinben a győzelmi emelvényen. Baloldalon Yusa, jobboldalon Arai, a két japán csodasprinter.

szórakozása, tulajdonképpen ez hozta ki belőle az eredményt. Ott voltam én is a Csasziban, amikor Hamurót legyőzte, és végtelenül örültem szegedi barátom sikerének.

Ma is emlékszem az úzására, melyet a lebegő vízfekvés, a hihetetlen könnyedség jellemezett. Az akkori pillangóúszó viszonyoknak megfelelő ideális úszástechnikája volt. Jóformán nem is pillangózott, hanem röpt a víz színén.

1937-ben Budapestre költözött és az Újpesti Torna Egylet (UTE) úszója lett. Akkoriban országszerte elterjedt egy szép szokás: az idegen nevéek magyarosított néven sportoltak. Engel az UTE-ban Angyal néven versenyzett. Régi vágya is teljesült, mert felvették a színészképző főiskolára.

Jól tűrte a kettős terhelést. Az iskolában szépen haladt előre, és a következő években az úzásban is tovább fejlődött. Összesen tizenhét országos bajnoki aranyérmét nyert és

mot és áttért a hagyományos mellúszó tempóra". A forduló után Hamuro fokozatosan feljött, és nyolevan méternél már

A Nemzeti Sport karikatúrája Engel Györgyről (1938).

egy vonalban voltak. A közönség a helyéről felugrálva, örjögve, óriási hangerővel biztatta a magyar úszót. Engel utolsó erejét összeszedve ismét pillangózásra váltott át, és fej fejjel melletti végküzdelemben, hatalmas údvrivalgás közben, kis különbséggel, legyőzte az olimpiai bajnokot.

Hamuro igen sportszerűen, elsőként gratulált a boldog győztesnek, aki szinte ki sem látszott az őt körülvevő és ünneplő barátok szurkolók gyűrűjéből. Mindenki körülötte tolongott, mindenki meg akarta szorítani a kezét, miközben a tribün közönsége önfeledt örömmel ünnepelte a váratlan győzelmet.

Abban a szerencsés helyzetben voltam az 1930-as években, hogy rokonai kapcsolatok révén nyaranta Szegeden töltöttem a vakációmat. Mindennap a SZUE-ban (Szegedi Úszó Egyesület uszodája) voltam, és természetesen közeli barátságba kerültem a szegedi úszókkal. Együtt tréningeztünk, játszottunk és rendetlenkedtünk. Itt ismertem meg Engel Gyurkát is, a „Békát”, aki mindig vidám, jókedvű fiú volt. Valójában ő nem is tréningezett. A játék, a vízi hancúrozás volt a kedvenc

nyolcszor javított országos rekordot. 1938-ban már klassziszra valló eredményeket ért el. 100 méteren a világrekord közvetlen közelébe került, majd a londoni Európa-bajnokságon a 200 méteres távon negyedik helyezést ért el.

Tanulmányai egyre több időt igényeltek, és csak csökkentett edzésadagokkal készülhetett versenyekre. Talán éppen ezért nehezen boldogult a 200 méterrel. Nem tudta végigpillangózni a távot. Ezen úgy segített, hogy a mell- és pillangózó technikát többször is váltakozva alkalmazta.

Angyal (Engel) György eredményei 1939-ben ennek ellenére változatlanul tovább javultak. A bécsi (!) német–magyar uszómérkőzésen beállította az országos csúcst. A nyári európai úszóújságban kiválóan szerepelt: Münchenben 100, Párizsban 200 méteren is legyőzte a franciák világhírű úszóját, Cartonnet-et, a táv világrekorderét.

1940-ben elsősorban tanulmányaira összpontosított. Sikeres vizsgák után megszerezte a színművészeti diplomát. A tanulás mellett csak kisebb versenyeken állt rajthoz. 1940. augusztus 21-én versenyzett utoljára; ekkor rajthoz állt az országos bajnokságon és 100 méteres mellúszásban országos bajnokságot nyert.

Szeptemberben behívták munkaszolgálatra. Az álmok szertefoszlottak. Aki szinte repült a versenyuszoda vizén, nemcsak uszodát, hanem még vizet is alig látott. A sivár tábori élet pihenői közben előadott szavatait, mókás jeleneteit köszönettel fogadták bajtársai és hálásan megtapsolták. Ez volt életében az első és utolsó alkalom, amikor színművészi képességeit hasznosítani tudta. Ezekkel a kis „házi” fellépésekkel igyekezett bajtársaiiban felszínen tartani a hazatérés reményeit.

Engel György színművész és úszóbajnok vágyai és tervei sosem teljesülhettek. Nem tért haza, valahol a fronton örökre eltűnt.

Bakó Jenő